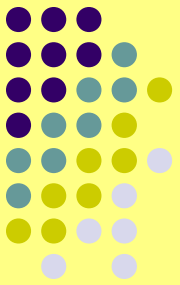

Latvijas Ekonomistu asociācijas
5. ikgadējā konference
“Ekonomikas zinātnes loma sociālās vides veidošanā un
uzņēmējdarbībā”
2014.gada 4.aprīlī

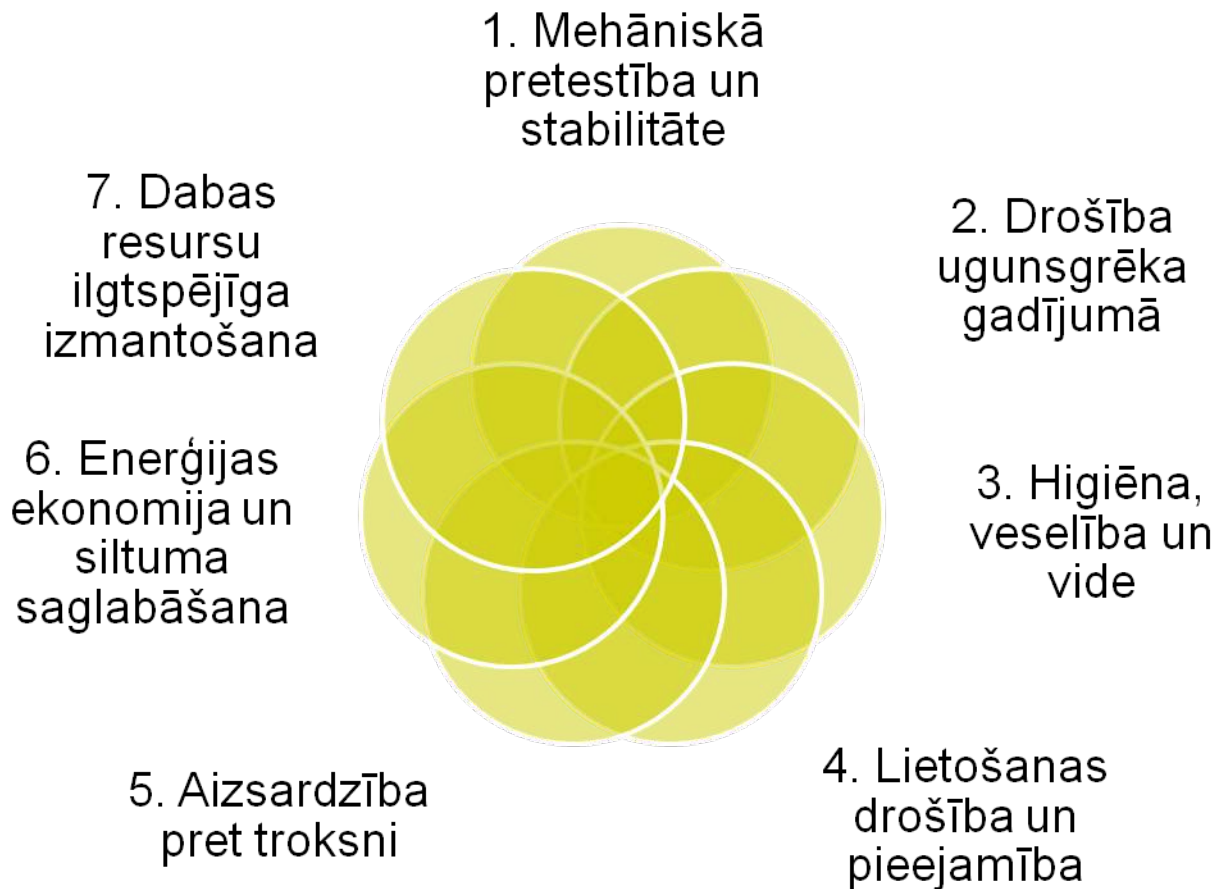
TRAGĒDIJA ZOLITŪDĒ – EKONOMIKAS MĀCĪBU STUNDA MŪSDIENU SABIEDRĪBAI

Dr.oec. Sandra Gusta
LEA Valdes locekle,
LLU asociētā profesore

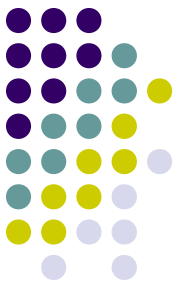

ES Regulā Nr. 305/2011 PAR EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVU (9. marts 2011, ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89 / 106 / EEK), dalībvalstis ir ieviesušas noteikumus, tostarp prasības, kas attiecas ne tikai uz ēku un citu būvju drošumu, bet arī uz veselību, izturīgumu, enerģijas ekonomiju, vides aizsardzību, saimnieciskiem aspektiem un citiem sabiedrības interesēm svarīgiem aspektiem .

Pamatprasības būvēm

1.prasība Mehāniskā stiprība un stabilitāte

„Būvdarbi jāprojektē un jābūvē tā, lai slodze, kas var iedarboties uz tām būvniecības un izmantošanas laikā, neizraisītu šādas darbības:

- (a) pilnīgi vai daļēji sabrukumu;
- (b) būtisku deformāciju nepieļaujamā pakāpē;
- (C) kaitējumu citu būves daļu vai savienojumu vai uzstādīto iekārtu bojājumus nesošas konstrukcijas deformācijas dēļ;
- (d) bojājumu, kas ir nesamērīgi liels attiecībā pret tā sākotnējo iemeslu’.

4.prasība Lietošanas drošība un pieejamība

Būvdarbi jāprojektē un jābūvē tā,

- lai tie neizraisītu nepieņemamus nelaimes gadījumus vai zaudējumu riskus darbā vai ekspluatācijā, piemēram, slīdēšanu, krišanu, sadursmes, apdegumus, nāvējošu elektrošoku, eksplozijas radītus ievainojumus un zādzības ielaužoties” [1].

2013.gada 21.novembris

- Latvijas vēsturē ierakstīts ar melniem burtiem, kad Tirdzniecības centrā Maxima Zolitūdē iebruka jumts, izraisot 54 cilvēku nāvi!

Kļūdas projektēšanā

- Nepareizi aprēķinātas slodzes
- Monolītu kopņu aizstāšana ar divdaļīgām
- Neatbilstošu skrūvju izmantošana

Kļūdas būvniecībā

- Nepareizs būvmateriālu izvietojums
- Intensīva būves ekspluatācija būvniecības laikā
- Neatbilstošas kvalifikācijas būvdarbu veicēji
- Paralēla būvdarbu veikšana divos blakusesošos objektos, kas var izraisīt grunts vibrācijas
- Konstrukciju nestspējas nepārbaudīšana pēc ugunsgrēka

Kļūdas ekspluatācijā

- Nepareizi izstrādāta krīzes rīcības plāna secība
- Cilvēku neevakuēšana atskanot trauksmes signālam
- Preventatīvo darbu neveikšana, viltus signalizācijas novēršanai
- Nepareiza darbinieku instruktāža(aizliegums pamest darba vietas)

Zemākās cenas problēmas būvniecības publiskajos iepirkumos

Kļūdas uzraudzībā

Veikala "Maxima" traģēdija

Cietuši un bojāgājuši cilvēki

Grozījumi likumdošanā

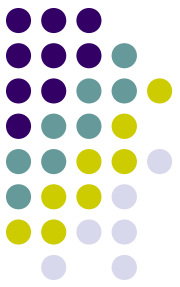
Pastiprināta uzmanība būvniecības procesam un ēku ekspluatācijai

Vērtību un attieksmju pārvērtēšana

Izmaiņas būvuzraudzības procesa norisē

Politiskās atbildības deleģēšana

Traģēdijas iespējamie cēloņi:

1. Kļūdas projektēšanā, saskaņošanā, uzraudzībā, ekspertīzē:

- Kļūdaini noteiktas slodzes, iespējama pārslodze uz pārsegumu;
- Kļūdaina nesošo konstrukciju veida izvēle – nepareizi aprēķinātas slodzes, kas noveda pie neizturīgu konstrukciju profilu izvēles
- Skrūves kopņu savienojumam neatbilstošas...

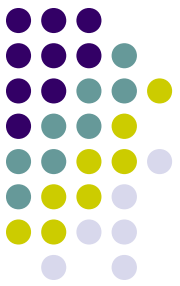
2. Kļūdas būvniecībā

- Nepārdomāta darbu organizācija būvlaukumā – jumta dārza izbūves laikā tiek pārslogots pārsegums, slodzes izvietojums uz jumta neatbilst projektētāja ieteiktajam...

3. Kļūdas ekspluatācijā

- Nepareizi izstrādāta krīzes rīcības plāna secība
- Cilvēku neevakuēšana atskanot trauksmes signālam
- Preventīvo darbu neveikšana, viltus signalizācijas novēršanai
- Nepareiza darbinieku instruktāža (aizliegums pamest darba vietas trauksmes gadījumā)

Traģēdijas iespējamie cēloņi:

4. Paviršības uzraudzības jomā

- Tiek atļauta būvdarbu veikšana, neapturot ēkas ekspluatāciju
- Paralēli tiek veikti darbi gan uz ēkas jumta, gan arī pagrabā

5. Zemākās cenas problēmas būvniecības publiskajos iepirkumos

- Saimnieciski izdevīgākās piedāvājuma neesamība, zemākās cenas problēma - konkursā uzvar lētākais piedāvājums.... un reizē nekvalitatīvākais
- Nekvalitatīvu būvmateriālu lietošana, būvmateriālu aizvietošana ar lētākiem..., lai samazinātu būvizmaksas un iekļautos līgumcenās... un gūtu peļņu

Visos līmeņos

Paviršība

Bezatzbildība

Pārlietu liela
uzticēšanās

Dzīšanās pēc
peļņas

Traģēdijas sekas:

1. Konstrukciju sagrūšana

- **bojāgājuši 54 cilvēki!!!**
- zaudējums, kā arī izpostītas dzīves tiem, kuri tika sakropļoti šajā traģēdijā vai zaudēja tuviniekus;

2. Pastiprināta uzmanība būvniecības nozarei:

- stingrākas drošības un kvalitātes prasības;
- jāievieš stingrāku nosacījumu ieviešana, lai iegūtu un atjaunotu sertifikātu.
- Pastiprināta uzmanība būvniecības procesam un ēku ekspluatācijai
- Stingrāka kontrole projektēšanas un būvniecības un uzraudzības procesam
 - nepieciešama daudz lielāka kontrole, lai ne tikai uz papīra viss būtu droši, bet arī reālajā dzīvē...
 - Izmaiņas būvuzraudzības procesa norisē

Traģēdijas sekas

3. Iespējamās izmaiņas Būvniecības likumā

- jāatjauno būvinspekcija;
- jāveic daudz būtiski, uz kvalitāti vērsti grozījumi jaunajā Būvniecības likumā

4. Politiskās atbildības deleģēšana

- Valdības maiņa

5. Vērtību un attieksmju pārvērtēšana

- līdzcilvēku saliedētība,
- līdzjūtība,
- iecietība,
- ziedojumi...

Šķiet, ka sabiedrība aizmirsusi par ekonomisko likumu esamību komercdarbības vidē....

- Vērtības likums - "Visam jāmaksā tik, cik tas faktiski maksā"; (Publiskie iepirkumi, zemākās cenas problēmas būvniecībā)
- Paplašinātas atražošanas likums - "Nepieciešams *attīstīt* un *paplašināt* ražošanu, nepārtraukti pētot *sabiedrības vajadzības*";
- Intensīvās attīstības likums – "Tā kā resursi uz mūsu planētas ir *ierobežoti*, tad nepārdomāta, ekstensīva vai nepilnīga to izmantošana var novest pie ražošanas sabrukuma un globālām dabas *katastrofām*. "
- Ieinteresētības likums – "Pozitīvu *sadarbību* ar jebkuru cilvēku vislabāk var panākt tad, ja iedarbojas uz viņa *interesēm*-morālām, materiālām, sociālām.... ";
- Interesešu saskaņošanas likums – "Harmoniska *sadarbība* un *attīstība* būs tikai tad, ja starp pāra (pircējs-pārdevējs; darba devējs-darba ņēmējs; uzņēmējs-valsts utt.) dalībniekiem būs saskaņa un vienotas intereses "

**Lai mums visiem veicas....!
Paldies par uzmanību!**

